

Rahvusvaheline «Carmen» jõuab Estonia lavale

Belgia lavastaja Albert-André Lheureux' «Carmen» on «päikeselill, tulelill, kujutis lõunast, selle tulisest lõosast, kirglikust armastusest ning ühtaegu vabadusest ja uuest, iseseisvunud naisest».

ANNIKA KOPPEL

«Carmen» ei ole «armas» teos, vaid vastupidi – tugev ja vapustav,» on lavastaja veendunud. Kui 1873. aastal tekkis Bizet' l mõte kirjutada ooper «Carmen», kirjutasid ooperile libreto Henri Meilhaci ja Ludovic Halévy. Aluseks võeti Prosper Mérimée samanimeline novell.

Ooper esietendus 3. märtsil 1875 Pariisi Opéra Comique'is ja kukkus vastu tegijate ootusi läbi. Esietenduse vastukajad ajakirjanduses olid rohkem kui ebaviiskad. «Enamus Biset' kaasaegseid leidis, et muusika on liialt keeruline, piinatud, sümfooniline, igav, wagnerlik...»

Ometi on see jätkuvalt unistusi ärgitav lugu tänapäevalgi paljudele kütkestav.

«Mida leiame meie Carmenis?» küsib lavastaja ja vastab: vabaduse mõtte, individuaalse tahte triumfi, mille ainsaks piirorientiiriks on universum.

Estonia teatris on «Carmen» varem lavale jõudnud 1963. ja 1982. aastal.

Carmen – vaba naine

Uue, reedel esietenduva lavastuse kaks Carmenit – Riina Airene Eestist ja Irina Dolzenko Venemaalt – on ka lavastaja meelest erinevad. «Carmen ei pea olema folkloorne tegelane, nagu teda nii mõnigi kord on käsitletud, ega lõbutüdruk, vaid ta on üks tugeva iseloomuga vaba naine,» esitas Lheureux oma visiooni ooperi nimitegelanast.

«Nii nagu etenduses kaasatuvad flamencotantsijad õpeta-

sid, on mustlasnaised tagasihoidud ja pinges all, aga nemad valivad, kas tahavad armastada või mitte,» lisas ta.

«Carmeni» sünnile Rahvusooperis aitas lisaks belgia lavastajale kaasa kostüümikunstnik Gérard Audier Prantsusmaalt. Tema kohta ütles lavastaja Lheureux, et Audier on üks kolmest parimast kostüümikunstnikust Prantsusmaal, tema jaoks aga kõige parem.

«Ma ei osanud oodata sellist vastuvõtu- ja professionaalsust,» ütles kostüümikunstnik Audier. «Siinsed õmblejad valdavad *haute couture*'i, mis pole prantsuse teatrites tavaline.»

Rikkalikud ja ajastutäpsed kostüümid pääsevad Liina Keevalliku suhteliselt napi lavakujunduse taustal hästi esile. Lavastaja Lheureux sõnul oli tema koostöö kunstnikuga väga hea, kogunisti üks paremaid asju lavastuse juures ja ta loodab Keevallikuga edaspidigi koos töötada.

Rahvusvaheline koosseis

Estonia teatri muusikaline juht Paul Mägi avaldas heameelt, et Eestis on selline Carmen nagu Riina Airene. Teine Carmenit osatäitja on Irina Dolzenko Venemaalt. «Carmenit soovib laulda igaüks, aga vaid vähesed suudavad sellest teha suure rolli,» märkis Mägi. «Mul on hea meel, et meil on oma majas võimalik seda ooperit teha; meil on olemas nii José – Vello Jürna on teinud ära suure töö, teine osatäitja Jurijs Aladins on Lätist, Escamillo (Aare Saal, Jassi Zahharov) kui ka Micaëlad. Eriti Micaëla aaria on nõudlikumaid ja raskemaid muusikaliteratuuris üldse, samas ka kaunemaid. Otsisime osatäitjaid kaua, rollile oli konkurss ja nüüd laulavad seda Nadia Kurem ja Valentina Taluma.»

Lauljatele oli selle etenduse

Raheline » jõuab lavale

sid, on mustlasnaised tagasihoidud ja pinges all, aga nemad valivad, kas tahavad armastada või mitte,» lisas ta.

«Carmeni» sünnile Rahvusoperis aitas lisaks belgia lavastajale kaasa kostüümikunstnik Gérard Audier Prantsusmaalt. Tema kohta ütles lavastaja Lheureux, et Audier on üks kolmest parimast kostüümikunstnikust Prantsusmaal, tema jaoks aga kõige parem.

«Ma ei osanud oodata sellist vastuvõttu ja professionaalsust,» ütles kostüümikunstnik Audier. «Siinsed õmblejad valdavad *haute couture*'i, mis pole prantsuse teatrites tavaline.»

Rikkalikud ja ajastutäpsed kostüümid pääsevad Liina Keevalliku suhteliselt nappi lavakujunduse taustal hästi esile. Lavastaja Lheureux sõnul oli tema koostöö kunstnikuga väga hea, kogunisti üks paremaid asju lavastuse juures ja ta loodab Keevallikuga edaspidigi koos töötada.

Rahvusvaheline koosseis

Estonia teatri muusikaline juht Paul Mägi avaldas heameelt, et Eestis on selline Carmen nagu Riina Airenne. Teine Carmen osatäitja on Irina Dolzenko Venemaalt. «Carmenit soovib laulda igaüks, aga vaid vähesed suudavad sellest teha suure rolli,» märkis Mägi. «Mul on hea meel, et meil on oma majas võimalik seda operit teha; meil on olemas nii José - Vello Jürna on teinud ära suure töö, teine osatäitja Jurijs Aladins on Lätist, Escamillo (Aare Saal, Jassi Zahharov) kui ka Micaëla. Eriti Micaëla aaria on nõudlikumaid ja raskemaid muusikaliteratuuris üldse, samas ka kaunemaid. Otsisime osatäitjaid kaua, rollile oli konkurs ja nüüd laulavad seda Nadia Kurem ja Valentina Taluma.»

Lauljatele oli selle etenduse

Carmeni sõnum maailmale: jätke liblikad vabadesse, eriti kui te neid armastasite!

Toomas Huik

puhul parajaks pähklik prantsuse keel, sest enamasti lauldakse itaalia keeles.

«Väga tore on prantsuse keeles laulda,» arvas Aare Saal. «Meid aitas ka bariton Belgiast, Nicolas Christou.»

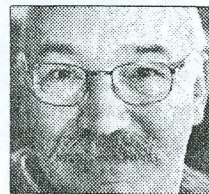
«Prantsuse keel on imeilus,» ütles Jassi Zahharov. «Nõuab vaid veidi aega, et see hakkaks kõlama nagu mitte üks prantsusekeelne sõnade jada, vaid kui elav keel. Usun, et «Carmen» on õnnelik lavastus ja saab tuule tiibadesse.»

Lavastuses teeb kaasa ka Eesti Poistekoor Venno Laulu juhatusel.

INIMESED UUDISTES

Lavastaja **Albert-André Lheureux** asutas 18-aastaselt oma esimese teatri. Alates 1963. aastast on ta maailmas ringi rännates lavale toonud üle 70 draamalavastuse, operis alustas 1983. Tallinnas on esimest korda. Sel suvel toob Belgias vabaõhulavale 200 000 vaataja ette kaks lavastust.

Kostüümikunstnik **Gérard Audier** on üks kolmest prantsuse parimast kostüümikunstnikust. Õppinud *haute couture*'i Pariisis, töötanud Christiani Diori ja ja Pierre Cardini juures. Ta on kostüüme valmistanud ka Isabelle Adjani'le, Simon Signoret'le jne. Tallinnas on esmakordselt.